

Zakon o visokem šolstvu (novela, 1999)

Državni zbor Republike Slovenije je 25. novembra 1999 sprejel *Predlog zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o visokem šolstvu*. To je prva sprememba zakona, ki ureja področje visokega šolstva, sprejeta pa je bila skoraj točno šest let po sprejemu osnovnega zakonskega besedila (7. decembra 1993; objavljeno 17.12.1993). Novela prinaša vrsto rešitev, ki so bile plod odprte javne razprave o razvoju visokega šolstva in delovanju visokošolskih zavodov v zadnjih letih in ki prinašajo nove podlage za nadaljnji razvoj univerz in visokošolskih zavodov.

1. Spremembe in dopolnitve ureditve organov visokošolskih zavodov

Zakonska novela uvaja spremembe in dopolnitve dosedanje ureditve organov visokošolskih zavodov, ki naj bi preprečile zaprtost v sistemu avtonomnega akademskega odločanja in omogočile vsem visokošolskim učiteljem in sodelavcem, preko posameznih predstavnikov pa tudi drugim zaposlenim ter študentom, da sodelujejo pri iskanju optimalnih strokovnih rešitev in pri odločanju na visokošolskih zavodih.

Rešitve, ki jih je prinesla zakonska novela, so **rezultat daljših diskusij v visokem šolstvu**. Večji del teh rešitev je v zakonodajno obravnavo predlagalo okrog dvesto visokošolskih učiteljev z devetih fakultet oziroma visokih šol obeh slovenskih univerz. Podobno je bilo tudi mnenje tujih ekspertnih skupin, ki so obiskale slovenski univerzi. Med dokumenti, ki so vplivali na te razprave, je tudi "Memorandum za Univerzo v Ljubljani" (december 1997), ki ga je sprejel senat Univerze v Ljubljani in ki je opozoril na potrebo po tem, da se na članicah univerze vključi v soodločanje "vse ravni pedagoškega in raziskovalnega kadra, druge delavce in študente" ter potrebo po "enakomerni zastopanosti vseh ved v organih odločanja".

Tako je zdaj z zakonsko novelo kot nov organ na vseh članicah univerze ter na samostojnih visokošolskih zavodih določen **akademski zbor**. Sestavljajo ga vsi visokošolski učitelji, znanstveni delavci in visokošolski sodelavci. Pri njegovem delu sodelujejo tudi predstavniki študentov, tako da je njihovo število najmanj ena petina članov akademskega zbora. Njegove bistvene pristojnosti pa so volitve senata ter predlaganje kandidatov za dekana. Zakon je spremenil določbe o sestavi **senatov članic univerze** oziroma samostojnih visokošolskih zavodov, tako da vključujejo visokošolske učitelje z različnimi nazivi in ne le redne profesorje kot doslej. Prejšnjo ureditev senata *univerz*, ki so ga sestavljali samo redni profesorji, pa je razveljavilo že Ustavno sodišče v odločbi iz leta 1998. Z zakonsko novelo je po novem spremenjen tudi **način volitev rektorja**. Izvolijo ga vsi visokošolski učitelji in znanstveni delavci, ki so na univerzi zaposleni s polnim delovnim časom. Volilno pravico ima tudi predstavnik študentskega sveta vsake članice univerze. Za **dekana** članice univerze oziroma samostojnega visokošolskega zavoda pa **je lahko imenovan**, kdor je na njem zaposlen kot visokošolski učitelj z različnimi nazivi in ne le redni profesor kot doslej.

2. Uskladitev z odločbama Ustavnega sodišča

Poleg razveljavitve zakonskega določila o sestavi senata univerze je Ustavno sodišče RS leta 1998 odločilo še o razveljavitvi določil, ki so povezana z nekaterimi drugimi vsebinskimi sklopi: o izvolitvah po t.i. izostrenih merilih, o pravici študentov do trikratnega opravljanja izpita in o podlagi za določitev podzakonskega akta, s katerim se ureja pogoje in merila za sprejem v študentski dom. Prav tako je odločilo, da je zakon "v neskladju z ustavo, kolikor določa, da so avtonomne tudi članice univerze".

Zakon zdaj določa, da je dejavnost **študentskih domov** javna služba in da jo lahko opravljajo univerze (preko članice), drugi zavodi, gospodarske družbe, samostojni podjetnik posameznik in druge pravne osebe. Pri opravljanju dejavnosti morajo zagotoviti zastopanje študentskih interesov pri upravljanju. Zakon daje tudi podlago za podzakonski akt, ki ga sprejme minister, pristojen za visoko šolstvo, in v katerem se uredi *sofinanciranje (subvencioniranje) bivanja študentov* tako, da upošteva učno oziroma študijsko uspešnost, materialni položaj, oddaljenost stalnega prebivališča od kraja študija ter socialne in zdravstvene razmere študenta.

Glede problematike **avtonomije** so bila sprejeta dopolnila dosedanjega 6. člena zakona, ki univerzo opredeljujejo kot avtonomni, znanstvenoraziskovalni, umetniški in izobraževalni visokošolski zavod s posebnim položajem, dosedanje zakonsko določilo o avtonomiji visokošolskih zavodov pa je dopolnjeno tako, da se nesporno nanaša le na univerzo (ne tudi na njene članice) ter na samostojne visokošolske zavode, ki jih ustanovi Republika Slovenija.

3. Spremembe sistema financiranja

Na podlagi junija 1998 podpisanega *Dogovora med Vlado RS, univerzama in sindikati* je Ministrstvo za šolstvo in šport v sodelovanju s predstavniki univerz, sindikatov v visokem šolstvu ter s Svetom za visoko šolstvo Republike Slovenije leta 1998 pripravilo poseben elaborat o novem načinu financiranja. To delo je prispevalo k pripravi novih zakonskih določb, daje pa tudi izhodišča za pripravo novega podzakonskega akta.

Sistem financiranja visokega šolstva se z novimi določbami odmika od koncepta sedaj veljavnih standardov in normativov, ki datirajo še iz časov pred sprejemom Zakona o visokem šolstvu in temeljijo na drugačnem sistemu visokega šolstva, v razmerju do programskih in organizacijskih novosti v visokem šolstvu – še zlasti do njegovih avtonomnih funkcij – pa so nefleksibilni. Nove rešitve dajejo tudi na tem področju univerzam več avtonomije in tudi več odgovornosti. Največji del sredstev za visoko šolstvo, ki jih bosta univerzi poslej dobivali kot integralno vsoto, bodo *sredstva za študijsko dejavnost*; ta se bodo po novem določila ob upoštevanju *študijskega področja* (npr. družboslovje, naravoslovje in tehnika, umetnost, medicina), *števíla vpisanih študentov* v študijskem letu in *števíla diplomantov* v preteklem koledarskem letu. Takšna rešitev bo zahtevala med drugim več sodelovanja med fakultetami. Poleg tega zakon definira še drugi del sredstev, namenjen nekaterim posebej pomembnim področjem: (a) *obštudijski dejavnosti študentov*, (b) *investicijam in vzdrževanju* ter (c) *financiranju razvojnih nalog*, med njimi še zlasti spodbujanju kakovosti študija, pomlajevanju strukture visokošolskih učiteljev, znanstvenih delavcev in visokošolskih sodelavcev (asistenti stažisti), nalogam, pomembnim za razvoj visokega šolstva ter nalogam s področja mednarodnega sodelovanja. Novela zakona jasneje razlikuje med financiranjem javnih in zasebnih visokošolskih zavodov.

Zakon vsebuje tudi določbo, po kateri univerza postane **lastnik premoženja**, pridobljenega iz javnih in drugih virov. Univerza lahko nepremičnino ali opremo večje vrednosti, pridobljeno iz javnih virov, obremeni ali odtuji le v soglasju z ustanoviteljem, sredstva pa lahko porabi le za investicije, investicijsko vzdrževanje in opremo. Prenos lastninske pravice se uredi v treh letih po uveljavitvi zakona.

4. Upoštevanje poklicne mature pri določbah o vpisu v univerzitetne študijske programe.

Zakon je doslej omogočal vpis v univerzitetne študijske programe le tistim, ki so opravili maturo (ali zaključni izpit pred uvedbo mature, to je pred letom 1995), po novem pa se jim bo lahko pridružil tudi, kdor bo opravil *poklicno maturo* po ustreznem programu za pridobitev srednje strokovne izobrazbe *z istega strokovnega področja ter izpit iz enega od maturitetnih predmetov*. Ustrezni štiriletni srednješolski program in maturitetni predmet bosta določena s posameznim študijskim programom. Določba bo začela veljati za generacijo, ki bo štiriletni srednješolski program za pridobitev srednje strokovne izobrazbe končala v šolskem letu 2001/2002, torej za vpis v študijskem letu 2002/2003.

5. Uskladitev z zakonodajo Evropske unije

Državljeni članic Evropske unije bodo z dnem, ko bo Republika Slovenija postala polnopravna članica Evropske unije, imeli **pravico do izobraževanja** na visokošolskih zavodih v Republiki Sloveniji **pod enakimi pogoji** kot državljani Republike Slovenije (te določbe bodo uveljavljene z dnem, ko bo Slovenija postala polnopravna članica EU). Kot sestavni del diplome je z novelo obvezno uvedena **'Priloga k diplomi'** (Diploma Supplement). Pobudo za ta mednarodni dokument sta dala Svet Evrope in Unesco in je vključena v t.i. »Lizbonsko konvencijo«, ki jo je Slovenija že ratificirala. Sestavine obrazca bo določil minister, pristojen za visoko šolstvo, na predlog Sveta za visoko šolstvo Republike Slovenije. Priloga k diplomi bo olajšala primerljivost diplom, pa tudi posamičnih študijskih obdobij (npr. letnik študija) ter omogočala večjo gibljivost študentov med evropskimi državami.

6. Druge novosti in uresničevanje določil zakona

Novela zakona **med drugim določa tudi** preverjanje izpolnjevanja pogojev visokošolskih zavodov za opravljanje dejavnosti in na ta način dodatno prispeva h kakovosti, natančneje kot doslej določa, da interdisciplinarne programe na predlog senata članic univerze sprejema senat univerze, zaradi t.i. dislociranih študijskih središč določa, da mora visokošolski zavod v razpisu za vpis navesti tudi kraj izvajanja študija, vmešča lektorja kot visokošolskega učitelja, omogoča, da poteka postopek za izvolitev rednega profesorja tudi preko Sveta za visoko šolstvo RS ter jasneje kot doslej opredeljuje enake pravice študentov rednega in izrednega študija, če niso v delovnem razmerju ali prijavljeni kot iskalci zaposlitve.

I. SPLOŠNE DOLOČBE

1. člen

(vsebina zakona)

Ta zakon ureja statusna vprašanja visokošolskih zavodov, pogoje za opravljanje visokošolske dejavnosti, opredeljuje javno službo v visokem šolstvu in ureja način njenega financiranja.

S tem zakonom se urejajo tudi statusna vprašanja knjižnic in inštitutov ter drugih zavodov, katerih dejavnost je potrebna za uresničevanje visokošolske dejavnosti, če so ustanovljeni v okviru univerz (v nadaljnjem besedilu: drugi zavodi – članice univerz), in študentskih domov.

2. člen

(vrste visokošolskih zavodov)

Visokošolski zavodi so univerze, fakultete, umetniške akademije in visoke strokovne šole.

3. člen

(univerze)

Univerza zagotavlja razvoj znanosti, strokovnosti in umetnosti ter prek fakultet, umetniških akademij ali visokih strokovnih šol v izobraževalnem procesu posreduje spoznanja z več znanstveni oziroma umetniških področij ali disciplin.

Univerza lahko neposredno organizira izvajanje znanstveno-raziskovalnih in študijskih interdisciplinarnih programov.

4. člen

(fakultete in umetniške akademije)

Fakulteta opravlja pretežno znanstveno-raziskovalno in izobraževalno dejavnost s področij ene ali več sorodnih oziroma med seboj povezanih znanstvenih disciplin in skrbi za njihov razvoj.

Umetniška akademija opravlja pretežno umetniško in izobraževalno dejavnost s področij ene ali več sorodnih oziroma med seboj povezanih umetniških disciplin in skrbi za njihov razvoj.

5. člen

(visoke strokovne šole)

Visoka strokovna šola opravlja izobraževalno dejavnost s področja ene ali več sorodnih oziroma med seboj povezanih strok in skrbi za njihov razvoj.

Visoka strokovna šola lahko opravlja tudi raziskovalno oziroma umetniško delo, če je tako določeno z ustanovitvenim aktom.

6. člen

(avtonomija visokošolskih zavodov)

Univerza je avtonomni, znanstvenoraziskovalni, umetniški in izobraževalni visokošolski zavod s posebnim položajem.

Univerze in samostojni visokošolski zavodi, ki jih ustanovi Republika Slovenija, delujejo po načelih avtonomije, ki jim zagotavlja predvsem:

- svobodo raziskovanja, umetniškega ustvarjanja in posredovanja znanja,
- samostojno urejanje notranje organizacije in delovanja s statutom v skladu z zakonom,
- sprejemanje meril za izvolitev v naziv visokošolskih učiteljev, znanstvenih delavcev in visokošolskih sodelavcev,
- volitve v nazive visokošolskih učiteljev, znanstvenih delavcev in visokošolskih sodelavcev,
- izbiro visokošolskih učiteljev, znanstvenih delavcev in visokošolskih sodelavcev za zasedbo delovnih mest,
- izdelavo in sprejem študijskih in znanstveno-raziskovalnih programov, določanje študijskega režima ter določanje oblik in obdobjev preverjanja znanj študentov,
- podeljevanje strokovnih in znanstvenih naslovov v skladu z zakonom ter podeljevanje častnega doktorata in naziva zaslužni profesor,
- volitve, imenovanja in odpoklic organov v skladu s statuti in drugimi akti,
- odločanje o oblikah sodelovanja z drugimi organizacijami,
- upravljanje s premoženjem v skladu z namenom, za katerega je bilo pridobljeno.

7. člen

(izobraževanje pod enakimi pogoji)

Državljeni Republike Slovenije imajo pravico do izobraževanja na visokošolskih zavodih v Republiki Sloveniji pod enakimi pogoji.

Slovenci brez slovenskega državljanstva se lahko na visokošolskih zavodih v Republiki Sloveniji izobražujejo pod enakimi pogoji kot državljani Republike Slovenije.

Slovenci brez slovenskega državljanstva po tem zakonu so potomci oseb slovenske narodnosti do tretjega kolena v ravni vrsti.

Državljeni članic Evropske unije imajo pravico do izobraževanja na visokošolskih zavodih v Republiki Sloveniji pod enakimi pogoji kot državljani Republike Slovenije.

Tuji državljani se, pod pogojem, da se uporablja načelo vzajemnosti, lahko izobražujejo na visokošolskih zavodih v Republiki Sloveniji pod enakimi pogoji kot državljani Republike Slovenije.

Podrobnejše pogoje v zvezi s številom prostih vpisnih mest, plačilom šolnine, bivanjem v študentskih domovih ter drugimi pravicami in dolžnostmi študentov v skladu s tem zakonom za izobraževanje oseb iz drugega in četrtega odstavka tega člena in za tujce določi minister, pristojen za visoko šolstvo. S statutom javnega visokošolskega zavoda se za Slovence brez slovenskega državljanstva lahko določijo ugodnejši pogoji za vpis.

8. člen

(učni jezik)

Učni jezik je slovenski.

Visokošolski zavod lahko izvaja študijske programe ali njihove dele v tujem jeziku, pod pogoji, določenimi s statutom.

Če visokošolski zavod opravlja javno službo, se lahko v tujem jeziku izvajajo:

- študijski programi tujih jezikov,
- deli študijskih programov, če pri njihovem izvajanju sodelujejo gostujoči visokošolski učitelji iz tujine,
- študijski programi, če se ti programi na visokošolskem zavodu izvajajo tudi v slovenskem jeziku.

II. STATUSNA OPREDELITEV VISOKOŠOLSKIH ZAVODOV, DRUGIH ZAVODOV - ČLANIC UNIVERZ IN ŠTUDENTSKIH DOMOV

9. člen

(ustanovitev zavoda)

Visokošolski zavod oziroma drugi zavod - članico univerze in študentski dom lahko ustanovijo domače in tuje fizične in pravne osebe.

Za opravljanje javne službe v visokem šolstvu Republika Slovenija ustanavlja javne visokošolske zavode oziroma druge javne zavode - članice univerze in študentske domove.

10. člen

(pravna subjektiviteta univerze in članic)

Univerza je pravna oseba. V okviru univerze se ustanovijo fakultete in umetniške akademije, lahko pa tudi visoke strokovne šole in drugi zavodi - članice univerze (v nadaljnjem besedilu: članice univerze).

Članice univerze imajo pravice in obveznosti, določene s tem zakonom, aktom o ustanovitvi univerze in statutom univerze.

Članice univerze pri izvajanju nacionalnega programa visokega šolstva, za katerega zagotavlja sredstva Republika Slovenija, nastopajo v pravnem prometu s pooblastili, ki jih določa akt o ustanovitvi univerze in statut, v imenu in za račun univerze.

V drugih primerih članice univerze nastopajo v pravnem prometu v svojem imenu in za svoj račun v skladu z aktom o ustanovitvi in statutom univerze.

Članica univerze ima lahko žiro račun.

11. člen

(samostojni visokošolski zavodi)

Fakultete in umetniške akademije, ki niso javni visokošolski zavodi, in visoke strokovne šole se lahko ustanovijo kot samostojni visokošolski zavodi in so pravne osebe.

12. člen

(pridružene članice univerze)

V univerzo se lahko vključijo kot pridružene članice samostojni visokošolski in drugi zavodi.

Pogoji za vključitev ter pravice in obveznosti pridruženih članic se uredijo s statutom univerze.

13. člen

(premoženje)

Univerza oziroma samostojni visokošolski zavod, ki ga je ustanovila Republika Slovenija, je lastnik premoženja, pridobljenega iz javnih in drugih virov.

Visokošolski zavod upravlja in razpolaga s premoženjem, ki ga uporablja za opravljanje svoje dejavnosti v skladu z aktom o ustanovitvi in statutom, če s tem zakonom ni drugače določeno.

Univerza oziroma samostojni visokošolski zavod iz prvega odstavka tega člena lahko odtuji ali obremeni nepremičnino oziroma opremo večje vrednosti, pridobljeno iz javnih sredstev, le v soglasju z ustanoviteljem.

Sredstva, pridobljena od prodaje premoženja iz prejšnjega odstavka tega člena, se lahko uporabijo za investicije, investicijsko vzdrževanje in opremo.

14. člen

(pogoji za ustanovitev zavoda)

Visokošolski zavod se lahko ustanovi, če so:

- opredeljena študijska področja in znanstveno-raziskovalne oziroma umetniške discipline, za katere se visokošolski zavod ustanavlja,
- zagotovljeni ustrezni prostori in oprema za izvedbo programa,
- zagotovljeni visokošolski učitelji, znanstveni delavci in visokošolski sodelavci, potrebni za izvedbo programa.

Pred sprejemom akta o ustanovitvi si mora ustanovitelj pridobiti strokovno mnenje Sveta za visoko šolstvo Republike Slovenije o izpolnjevanju pogojev iz prejšnjega odstavka.

Določbi prvega in drugega odstavka se smiselno uporabljata tudi za ustanovitev drugih zavodov - članic univerz.

15. člen

(sprejem ustanovitvenega akta javnega visokošolskega zavoda)

Akt o ustanovitvi javnega visokošolskega zavoda in drugega zavoda - članice univerze sprejme Državni zbor Republike Slovenije.

16. člen

(ugotavljanje pogojev za začetek dela in opravljanje dejavnosti)

Visokošolski zavod lahko začne opravljati dejavnost, ko se vpiše v evidenco in izpolni pogoje glede tehnične opremljenosti, varstva pri delu in druge predpisane pogoje.

Evidenco vodi ministrstvo, pristojno za visoko šolstvo.

Visokošolski zavod se vpiše v evidenco, če ima ustrezne prostore in opremo ter visokošolske učitelje, znanstvene delavce in visokošolske sodelavce, potrebne za izvedbo programa, in ima sprejet študijski program v skladu z 32. členom tega zakona.

Izpolnjevanje pogojev za opravljanje dejavnosti se preverja najmanj vsakih sedem let.

Ministrstvo, pristojno za visoko šolstvo, določi postopek in roke za ugotavljanje in preverjanje pogojev za opravljanje dejavnosti ter za vpis in izbris iz evidence.

17. člen

(pogoji za izvajanje programov brez javne veljavnosti)

Visokošolski zavod, ki ne izvaja študijskih programov z javno veljavnostjo, lahko začne z delom, ko v skladu s svojim statutom sprejme študijski program in izpolni pogoje glede tehnične opremljenosti, varstva pri delu in druge predpisane pogoje.

18. člen

(zaščita imen visokošolskih zavodov)

Pod imenom univerza, fakulteta, umetniška akademija in visoka strokovna šola smejo v pravnem prometu poslovati le visokošolski zavodi, ki so ustanovljeni v skladu s tem zakonom in izpolnjujejo pogoje za opravljanje visokošolske dejavnosti iz 16. oziroma 17. člena tega zakona.

19. člen

(statut)

Visokošolski zavodi, ki so pravne osebe, imajo statut, s katerim urejajo svojo organizacijo in delovanje.

20. člen

(organi)

Organi univerze so: rektor, senat, upravni odbor in študentski svet.

Organi članice univerze so: dekan, senat, akademski zbor in študentski svet.

Organ drugega zavoda - članice univerze je direktor, lahko pa tudi strokovni svet.

Organi visokošolskega zavoda, ki ni članica univerze, so: senat, akademski zbor, upravni odbor, študentski svet in dekan.

Visokošolski zavod oziroma drugi zavod - članica univerze ima lahko tudi druge organe v skladu z ustanovitvenim aktom ali statutom.

21. člen

(senat)

Senat je strokovni organ visokošolskega zavoda.

Senat univerze izvolijo senati članic univerze tako, da so enakopravno zastopane vse znanstvene in umetniške discipline ter strokovna področja.

Senat fakultete, umetniške akademije oziroma visoke strokovne šole sestavljajo visokošolski učitelji, če tako določa statut, pa tudi znanstveni delavci. Sestavljen mora biti tako, da so v njem enakopravno zastopane vse znanstvene in umetniške discipline ter strokovna področja visokošolskega zavoda. Število članov senata se določi s statutom.

Po svoji funkciji je član senata univerze rektor, član senata članice univerze oziroma samostojnega visokošolskega zavoda pa dekan.

Po svoji funkciji so člani senata univerze tudi predstavniki študentskega sveta univerze, člani senata fakultete, umetniške akademije oziroma visoke strokovne šole pa tudi predstavniki študentskega sveta teh visokošolskih zavodov. Študenti imajo v senatu najmanj sedmino članov.

Strokovni svet je strokovni organ drugega zavoda – članice univerze. Sestava je določena s statutom univerze v skladu z ustanovitvenim aktom.

21a. člen

(akademski zbor)

Akademski zbor članice univerze oziroma samostojnega visokošolskega zavoda sestavljajo vsi visokošolski učitelji, znanstveni delavci in visokošolski sodelavci. Pri njegovem delu sodelujejo tudi predstavniki študentov tako, da je njihovo število najmanj ena petina članov akademskega zbora. Način njihovega sodelovanja se določi s statutom.

Akademski zbor:

- izvoli senat,
- senatu predlaga kandidate za dekana,
- obravnava poročila o delu visokošolskega zavoda ter daje predloge in pobude senatu,
- opravlja druge naloge, določene s statutom.

Akademski zbor izmed svojih članov izvoli predsednika. Predsednik sklicuje in vodi seje.

Če ima akademski zbor, ki se oblikuje v skladu s prvim odstavkom tega člena, več kot 200 članov, se oblikuje tako, da imajo posamezne skupine sorazmerno število predstavnikov, pri čemer akademski zbor ne more imeti manj kot 100 članov.

Način oblikovanja akademskega zbora iz prejšnjega odstavka se določi s statutom.

22. člen

(upravni odbor)

Upravni odbor je organ upravljanja visokošolskega zavoda.

Poleg nalog, določenih z zakonom, upravni odbor odloča o zadevah materialne narave in skrbi za nemoteno materialno poslovanje visokošolskega zavoda.

Upravni odbor sestavljajo predstavniki ustanovitelja, predstavniki delavcev, ki opravljajo visokošolsko dejavnost, predstavnik študentov in predstavnik drugih delavcev.

23. člen

(rektor)

Rektor vodi, predstavlja in zastopa univerzo ter opravlja naslednje naloge:

- sklicuje in praviloma vodi seje senata univerze,
- usklajuje izobraževalno, znanstveno-raziskovalno oziroma umetniško in drugo delo na univerzi,
- skrbi in odgovarja za zakonitost dela univerze in za izvrševanje njenih obveznosti, določenih z zakonom, drugimi predpisi ter splošnimi akti univerze,
- najmanj enkrat letno poroča senatu, upravnemu odboru in ustanovitelju o delu univerze,
- promovira doktorje znanosti,
- podeljuje nagrade univerze,
- opravlja druge naloge v skladu z zakonom, drugimi predpisi ter splošnimi akti univerze.

Rektorja izvolijo vsi visokošolski učitelji in znanstveni delavci, ki so na univerzi zaposleni s polnim delovnim časom. Volilno pravico ima tudi predstavnik študentskega sveta vsake članice univerze.

24. člen

(dekan oziroma direktor)

Dekan oziroma direktor članice univerze ima pooblastila in odgovornosti v skladu z ustanovitvenim aktom, je strokovni vodja članice univerze in opravlja naslednje naloge:

- usklajuje izobraževalno, znanstveno-raziskovalno, umetniško in drugo delo,
- skrbi in odgovarja za zakonitost dela,
- najmanj enkrat letno poroča o delu senatu članice in rektorju,
- druge naloge v skladu z zakonom, drugimi predpisi ter splošnimi akti univerze.

Za dekana članice univerze oziroma samostojnega visokošolskega zavoda je lahko imenovan, kdor je na njem zaposlen kot visokošolski učitelj.

Za direktorja je lahko imenovan, kdor ima najmanj visokošolsko izobrazbo.

Dekana oziroma direktorja članice univerze imenuje rektor na predlog senata oziroma strokovnega sveta članice univerze.

Dekan visokošolskega zavoda, ki ni članica univerze, je poslovodni organ in strokovni vodja zavoda.

25. člen

(ločitev funkcij)

Glede na naravo dejavnosti in obseg dela visokošolskega oziroma drugega zavoda se s statutom lahko določi, da sta funkcija vodenja strokovnega dela in poslovodna funkcija ločeni. V tem primeru statut določi pristojnosti strokovnega vodje in pristojnosti poslovodnega organa.

26. člen

(študentski svet)

Študentski svet sestavljajo predstavniki študentov.

Študentski svet obravnava in daje pristojnim organom mnenje o statutu visokošolskega zavoda, o vseh zadevah, ki se nanašajo na pravice in dolžnosti študentov, lahko pa tudi mnenje o kandidatih za rektorja in dekana, ter sprejema in izvaja program interesnih dejavnosti študentov visokošolskega zavoda v sodelovanju s skupnostjo študentov.

Če mnenje iz prejšnjega odstavka ni upoštevano, lahko študentski svet zahteva, da pristojni organ na način in po postopku, določenem s statutom, še enkrat obravnava in odloči o posamezni zadevi.

27. člen

(tajništvo visokošolskega zavoda)

Za opravljanje upravno-administrativnih in strokovno- tehničnih nalog ima visokošolski zavod tajništvo, ki ga vodi tajnik.

28. člen

(ureditev organov)

Naloge, pristojnosti, število članov, način izvolitve, trajanje mandata in način odločanja organov visokošolskih zavodov in drugih zavodov - članic univerz se podrobneje uredijo s statutom v skladu z zakonom in ustanovitvenim aktom.

29. člen

(rektorska konferenca)

Univerze za obravnavanje in usklajevanje vprašanj skupnega pomena oblikujejo rektorsko konferenco.

30. člen

(pečat)

Javni visokošolski zavodi in drugi zavodi v njihovi sestavi imajo pečat okrogle oblike, ki vsebuje ime in sedež visokošolskega zavoda in grb Republike Slovenije. Tak pečat uporabljajo tudi visokošolski zavodi pri opravljanju javne službe na podlagi koncesije.

31. člen

(študentski domovi)

Dejavnost študentskih domov je javna služba. Opravljajo jo lahko univerze, drugi zavodi, gospodarske družbe, samostojni podjetnik posameznik in druge pravne osebe. Pri opravljanju dejavnosti morajo zagotoviti zastopanje študentskih interesov pri upravljanju.

Študentski dom se lahko ustanovi v okviru univerze kot njena članica.

Organa študentskega doma, članice univerze, sta direktor in študentski svet stanovalcev.

Študenti, člani študentskega sveta stanovalcev, zastopajo študentske interese pri upravljanju v skladu z zakonom, aktom o ustanovitvi in statutom.

III. IZOBRAŽEVALNO, ZNANSTVENO-RAZISKOVALNO IN UMETNIŠKO DELO

32. člen

(javno veljavna visokošolska izobrazba)

Javno veljavna visokošolska izobrazba se pridobi po študijskih programih, ki jih sprejme senat visokošolskega zavoda (v nadaljnjem besedilu: študijski program z javno veljavnostjo).

Senat visokošolskega zavoda, ki je članica univerze, si mora pred sprejemom programa pridobiti soglasje senata univerze, senat visokošolskega zavoda, ki ni članica univerze, pa soglasje Sveta za visoko šolstvo Republike Slovenije.

Interdisciplinarne študijske programe na predlog senata članic sprejema senat univerze.

Kdor opravi vse obveznosti po programu za pridobitev izobrazbe, sprejetem po postopku iz prvega, drugega in tretjega odstavka tega člena, dobi diplomu, ki je javna listina. Sestavni del diplome je "Priloga k diplomu". Sestavine obrazca določi minister, pristojen za visoko šolstvo, na predlog Sveta za visoko šolstvo Republike Slovenije.

Kdor opravi vse obveznosti po programu za izpopolnjevanje, sprejetem po postopku iz prvega odstavka tega člena, dobi potrdilo, ki je javna listina.

V tujini pridobljena listina o pridobitvi oziroma izpopolnjevanju izobrazbe se nostrificira v skladu z zakonom.

33. člen

(študijski programi)

Študij na visokošolskih zavodih poteka po študijskih programih za pridobitev izobrazbe in programih za izpopolnjevanje.

Študijski programi za pridobitev izobrazbe so:

a) dodiplomski:

- za pridobitev visoke strokovne izobrazbe,
- za pridobitev univerzitetne izobrazbe,

b) podiplomski:

- za pridobitev specializacije,
- za pridobitev magisterija,
- za pridobitev doktorata znanosti.

Študijski programi za izpopolnjevanje so programi za nadgrajevanje, poglobljanje ali razširjanje posameznih znanj iz programov za pridobitev izobrazbe.

Študijski programi se izvajajo kot redni študij, kadar narava študijskega programa to dopušča, pa tudi kot izredni študij (37. člen).

34. člen

(izvajalci študijskih programov)

Študijske programe iz prejšnjega člena organizirajo oziroma izvajajo univerze, fakultete in umetniške akademije.

Visoke strokovne šole organizirajo in izvajajo študijske programe za pridobitev visoke strokovne izobrazbe in programe za izpopolnjevanje, lahko pa tudi programe za pridobitev specializacije.

35. člen

(sestavine študijskih programov)

Sestavine študijskih programov za pridobitev izobrazbe so:

- splošni podatki o programu,
- predmetnik,
- pogoji za vpis,
- pogoji za napredovanje po programu,
- načini in oblike izvajanja študija,
- pogoji za dokončanje študija,
- strokovni, akademski oziroma znanstveni naslov, oblikovan v skladu s posebnim zakonom.

Študijski programi z javno veljavnostjo se objavijo najkasneje do razpisa za vpis.

36. člen

(trajanje študija)

Študij na javnih visokošolskih zavodih traja:

- po programu za pridobitev visoke strokovne izobrazbe od tri do štiri leta,
- po programu za pridobitev univerzitetne izobrazbe od štiri do šest let,
- po programu za pridobitev specializacije eno do dve leti, če s posebnimi predpisi ni določeno drugače,
- po programu za pridobitev magisterija dve leti,
- po programu za pridobitev doktorata znanosti do štiri leta.

Kdor se vpiše v študijski program za pridobitev magisterija, lahko pod pogoji, določenimi s statutom, študij dokonča po študijskem programu za pridobitev doktorata znanosti, kdor se vpiše v študijski program za pridobitev doktorata znanosti, pa po študijskem programu za pridobitev magisterija.

37. člen

(študijsko leto in obseg predavanj)

Študijsko leto traja od 1. oktobra do 30. septembra.

Dodiplomski študijski programi obsegajo najmanj 20 in največ 30 ur predavanj, seminarjev in vaj tedensko in 30 tednov letno.

Če narava študija to omogoča, se ne glede na določbe iz prvega in drugega odstavka tega člena s študijskim programom lahko prilagodita organizacija in časovna razporeditev predavanj, seminarjev in vaj možnostim študentov (izredni študij). Prilagoditev se opravi na način in po postopku, določenem s statutom.

Na način in po postopku, določenem s statutom, se lahko s študijskim programom prilagodita organizacija in časovna razporeditev predavanj, seminarjev in vaj na umetniških akademijah.

38. člen

(pogoji za vpis)

V visokošolski študij se lahko vpiše, kdor je opravil maturo.

V študij po programu za pridobitev univerzitetne izobrazbe na posameznem strokovnem področju se lahko vpiše tudi, kdor je opravil poklicno maturo po ustreznem programu za pridobitev srednje strokovne izobrazbe z istega strokovnega področja ter izpit iz enega od predmetov mature.

Ustrezni program za pridobitev srednje strokovne izobrazbe ter predmet mature iz prejšnjega odstavka se določita s študijskim programom.

V študij po programu za pridobitev visoke strokovne izobrazbe se lahko vpiše tudi, kdor je opravil poklicno maturo ali zaključni izpit po ustreznem programu za pridobitev srednje strokovne izobrazbe, določenem s študijskim programom.

S študijskim programom se lahko kot pogoj za vpis določijo tudi posebne nadarjenosti oziroma psihofizične sposobnosti.

Umetniška akademija lahko s svojim študijskim programom določi, da se v študij vpiše tudi, kdor ne izpolnjuje pogojev iz prvega, drugega oziroma četrtega odstavka tega člena, izkazuje pa izjemno umetniško nadarjenost.

Pogoji za vpis v podiplomski študij se določijo s študijskim programom v skladu s statutom.

39. člen

(prehodi)

Študent lahko prehaja iz enega študijskega programa v drugega pod pogoji, ki jih določi senat univerze oziroma samostojnega visokošolskega zavoda v skladu z zakonom in merili, ki jih določi Svet za visoko šolstvo Republike Slovenije.

40. člen

(razpis)

Vpis v študijske programe z javno veljavnostjo, ki jih izvajajo javni in koncesionirani visokošolski zavodi, se opravi na podlagi javnega razpisa.

Razpis za vpis v dodiplomske študijske programe je skupen in se objavi najmanj šest mesecev pred začetkom novega študijskega leta.

Razpis za vpis v študijske programe za pridobitev magisterija oziroma specializacije objavijo visokošolski zavodi najmanj tri mesece pred začetkom njihovega izvajanja.

Razpis za vpis obsega:

- ime visokošolskega zavoda in njegov naslov,
- naziv študijskega programa,
- kraj izvajanja študijskega programa,
- trajanje študija,
- pogoje za vpis,
- predvideno število prostih vpisnih mest,
- postopke in roke za prijavo na razpis in za izvedbo vpisa.

O vsebini razpisa si mora visokošolski zavod pred objavo pridobiti soglasje Vlade Republike Slovenije.

Postopke in roke iz zadnje alinee četrtega odstavka tega člena ter način objave razpisa določi minister, pristojen za visoko šolstvo.

41. člen

(omejitev vpisa)

Visokošolski zavod lahko omeji vpis v dodiplomske študijske programe, ki se izvajajo v okviru javne službe, če število prijav za vpis bistveno presega število razpisanih mest oziroma njegove zmogljivosti (kadrovske, prostorske, opremske idr.).

Pri izbiri kandidatov se upošteva splošni uspeh, dosežen pri maturi, poklicni maturi oziroma zaključnem izpitu, ter splošni učni uspeh, dosežen v 3. in 4. letniku srednje šole, lahko pa tudi uspeh pri posameznih, s študijskim programom določenih predmetih mature, poklicni maturi oziroma zaključnega izpita ter pri posameznih predmetih iz 3. in 4. letnika srednje šole.

Visokošolski zavod si mora k omejitvi vpisa pridobiti soglasje Vlade Republike Slovenije, ki se javno objavi.

42. člen

(znanstveno-raziskovalno in umetniško delo)

Visokošolski zavodi organizirajo in izvajajo znanstveno-raziskovalno oziroma umetniško delo ter skrbijo za razvoj strok.

Visokošolski zavodi, ki opravljajo javno službo, izvajajo znanstveno-raziskovalno in umetniško delo v skladu s programom, ki ga sprejme in objavi senat visokošolskega zavoda po postopku, določenem za sprejem in objavo študijskih programov.

Visokošolski zavodi izvajajo temeljno-raziskovalne, aplikativno-raziskovalne ter razvojne in druge projekte v skladu z zakonom, ki ureja raziskovalno dejavnost, ter opravljajo svetovalne in druge storitve.

IV. NACIONALNI PROGRAM VISOKEGA ŠOLSTVA

43. člen

(nacionalni program)

Javna služba v visokem šolstvu se določi z nacionalnim programom visokega šolstva.

44. člen

(vsebina nacionalnega programa)

Nacionalni program visokega šolstva:

- opredeli cilje visokega šolstva,
- določi študijska, znanstveno-raziskovalna in umetniška področja nacionalnega pomena,
- opredeli dejavnosti, potrebne za razvoj in učinkovito delo v visokem šolstvu,
- določi standarde za opravljanje visokošolske dejavnosti,
- določi okvirni obseg potrebnih sredstev za izvedbo nacionalnega programa.

Nacionalni program visokega šolstva in nacionalni program raziskovalne dejavnosti morata biti pri opredeljevanju raziskovalnih področij usklajena.

45. člen

(priprava nacionalnega programa)

Nacionalni program visokega šolstva sprejme Državni zbor. Predlog nacionalnega programa oblikuje Vlada Republike Slovenije na podlagi strokovnih izhodišč, ki jih pripravi Svet za visoko šolstvo Republike Slovenije v sodelovanju s Svetom za znanost in tehnologijo Republike Slovenije.

Sredstva, potrebna za uresničitev nacionalnega programa visokega šolstva, se določijo v proračunu Republike Slovenije.

46. člen

(izvajanje nacionalnega programa)

Nacionalni program visokega šolstva izvajajo javni visokošolski zavodi, drugi zavodi - članice univerz, skupnost študentov in študentski domovi.

Nacionalni program visokega šolstva izvajajo tudi visokošolski zavodi, drugi zavodi - članice univerz in študentski domovi na podlagi koncesije.

Pri izvajanju nacionalnega programa lahko z visokošolskimi zavodi sodelujejo tudi raziskovalne organizacije.

O razmestitvi študijskih programov, s katerimi se uresničuje nacionalni program visokega šolstva, odloči Vlada Republike Slovenije.

47. člen

(podelitev koncesije)

Koncesija za opravljanje javne službe v visokem šolstvu se dodeli z odločbo Vlade Republike Slovenije na podlagi javnega razpisa.

V javnem razpisu se navedejo zlasti: predmet koncesije, pogoji za opravljanje javne službe, čas, za katerega se dodeljuje koncesija, rok, do katerega se sprejemajo prijave, ter rok, v katerem bodo prijavljeni obveščeni o izbiri.

Razmerja med koncedentom in koncesionarjem se uredijo s pogodbo o koncesiji, ki se sklene v pisni obliki.

S pogodbo se uredijo zlasti:

- obseg izvajanja javne službe,
- začetek izvajanja javne službe,
- rok za odpoved koncesije, ki ne sme biti krajši od roka, potrebnega za dokončanje študija, podaljšanega za dve leti,
- sredstva, ki jih za opravljanje javne službe zagotavlja koncedent,
- upravljanje in razpolaganje s premoženjem, pridobljenim iz javnih sredstev.

V. SVET ZA VISOKO ŠOLSTVO REPUBLIKE SLOVENIJE

48. člen

(ustanovitev Sveta)

Vlada Republike Slovenije ustanovi Svet za visoko šolstvo Republike Slovenije.

49. člen

(naloge Sveta)

Svet za visoko šolstvo Republike Slovenije svetuje Vladi pri pripravi in spreminjanju visokošolske zakonodaje, sodeluje pri načrtovanju razvoja visokošolskega izobraževanja, vzpodbuja in razvija sodelovanje med visokošolskimi zavodi ter opravlja naslednje naloge:

1. v sodelovanju z visokošolskimi zavodi pripravi strokovna izhodišča za oblikovanje nacionalnega programa visokega šolstva,
2. določi merila za ocenjevanje študijskih programov z vidika njihove mednarodne primerljivosti in trajanja študija,
3. daje soglasje k študijskim, znanstveno-raziskovalnim in umetniškimi programom visokošolskih zavodov v skladu z 32. oziroma z drugim odstavkom 42. člena tega zakona,
4. določa merila za prehode med študijskimi programi,
5. določa merila za spremljanje in ocenjevanje kvalitete in učinkovitosti izobraževalnega, znanstveno-raziskovalnega, umetniškega in strokovnega dela,
6. daje mnenje o izpolnjevanju pogojev za ustanovitev visokošolskih zavodov in uvedbo novih programov,
7. daje mnenje o izpolnjevanju pogojev raziskovalnih organizacij za sodelovanje pri izvajanju nacionalnega programa,
8. daje mnenje k merilom za izvolitev v nazive visokošolskih učiteljev in znanstvenih delavcev,
9. sodeluje pri pripravi skupnih meril za sistemizacijo delovnih mest visokošolskih učiteljev, znanstvenih delavcev in visokošolskih sodelavcev,
10. daje mnenje k predpisu iz 75. člena,
11. opravlja druge naloge v skladu z zakonom.

Svet za visoko šolstvo Republike Slovenije pri vprašanjih, ki se nanašajo na znanstveno-raziskovalno dejavnost visokošolskih zavodov, sodeluje s Svetom za znanost in tehnologijo Republike Slovenije.

50. člen

(sestava Sveta)

Svet za visoko šolstvo Republike Slovenije sestavljajo vrhunski strokovnjaki s področja visokega šolstva, znanosti in tehnologije, gospodarstva in družbenih dejavnosti, tako da so v njem zastopana znanstvena, umetniška in strokovna področja.

Predsednika in enajst članov imenuje Vlada Republike Slovenije, od tega šest izmed visokošolskih učiteljev in znanstvenih delavcev, ki jih predlagajo visokošolski zavodi, po svojem položaju pa so člani Sveta za visoko šolstvo Republike Slovenije rektorji univerz in predsednik Slovenske akademije znanosti in umetnosti.

Predsednik in člani Sveta za visoko šolstvo Republike Slovenije so imenovani za štiri leta.

Svet za visoko šolstvo Republike Slovenije uredi način svojega dela s poslovníkom.

51. člen

(ekspertne komisije)

Svet za visoko šolstvo Republike Slovenije lahko oblikuje za posamezna področja svojega delovanja komisije in neodvisne ekspertne skupine.

VI. VISOKOŠOLSKI UČITELJI, ZNANSTVENI DELAVCI IN VISOKOŠOLSKI SODELAVCI

52. člen

(učitelji)

Visokošolski učitelji so docent, izredni profesor in redni profesor ter lektor.

Visokošolski učitelji na visokih strokovnih šolah oziroma programih so tudi predavatelji in višji predavatelji.

Visokošolski učitelji so nosilci izobraževalnega, umetniškega in raziskovalnega programa. Pri svojem delu sledijo in prispevajo k razvoju znanosti, umetnosti in stroke na področju, za katerega so izvoljeni, samostojno razvijajo določeno področje znanosti, umetnosti oziroma stroke in skrbijo za prenos tega znanja.

53. člen

(znanstveni delavci)

Znanstveni delavci so znanstveni sodelavec, višji znanstveni sodelavec in znanstveni svetnik.

Znanstveni delavci izvajajo znanstveno-raziskovalni program.

54. člen

(visokošolski sodelavci)

Visokošolski sodelavci so: asistent, bibliotekar, strokovni svetnik, višji strokovni sodelavec, strokovni sodelavec in učitelj veččin.

Visokošolski sodelavci sodelujejo pri izvajanju izobraževalnega, znanstveno-raziskovalnega in umetniškega dela.

55. člen

(pogoji za izvolitev)

V naziv docent, izredni profesor in redni profesor je lahko izvoljen, kdor ima doktorat znanosti in preverjene pedagoške sposobnosti.

V naziv znanstvenega delavca je lahko izvoljen, kdor ima doktorat znanosti.

V naziv visokošolskega učitelja umetniških disciplin je lahko izvoljen, kdor ima visoko strokovno izobrazbo, priznana umetniška dela in preverjene pedagoške sposobnosti.

V naziv višjega predavatelja je lahko izvoljen, kdor ima opravljen magisterij ali specializacijo po visoki izobrazbi in preverjene pedagoške sposobnosti.

V naziv predavatelja ali lektorja, je lahko izvoljen, kdor ima visoko izobrazbo in preverjene pedagoške sposobnosti.

V naziv visokošolskega sodelavca je lahko izvoljen, kdor ima visoko izobrazbo.

Visokošolski učitelji, znanstveni delavci in visokošolski sodelavci morajo poleg pogojev iz prvega do šestega odstavka tega člena izpolnjevati tudi pogoje, določene v skladu z merili za izvolitev v naziv.

Merila za izvolitev v naziv visokošolskih učiteljev, znanstvenih delavcev in visokošolskih sodelavcev določi senat visokošolskega zavoda v skladu z zakonom. Za visokošolske zavode, ki so članice univerze, merila določi senat univerze.

Merila iz prejšnjega odstavka morajo biti mednarodno primerljiva in se javno objavijo.

56. člen

(postopek za izvolitev)

Docente, izredne profesorje, višje predavatelje, predavatelje, lektorje, znanstvene sodelavce in višje znanstvene sodelavce voli za pet let senat fakultete, umetniške akademije oziroma visoke strokovne šole.

Redne profesorje in znanstvene svetnike voli senat univerze za neomejeno dobo.

Redne profesorje in znanstvene svetnike visokošolskega zavoda, ki ni članica univerze, voli senat visokošolskega zavoda. Pred izvolitvijo v naziv si mora pridobiti soglasje Sveta za visoko šolstvo Republike Slovenije.

Visokošolske sodelavce voli senat fakultete, umetniške akademije oziroma visoke strokovne šole za dobo, določeno s statutom.

Pred prvo izvolitvijo v naziv ali pred izvolitvijo v višji naziv si mora senat članice univerze pridobiti soglasje senata univerze. Senat visokošolskega zavoda, ki ni članica univerze, pa si mora za izvolitev v naziv pridobiti soglasje Sveta za visoko šolstvo Republike Slovenije.

Upokojeni visokošolski učitelji, znanstveni delavci in visokošolski sodelavci obdržijo naziv, ki so ga imeli o upokojitvi.

57. člen

(podrobnejši postopek za izvolitev)

Postopek za izvolitev v naziv visokošolskih učiteljev, znanstvenih delavcev in visokošolskih sodelavcev se v skladu z zakonom in merili za izvolitev podrobneje uredi v statutu visokošolskega zavoda.

Če je za izvolitev v naziv potrebna predhodna nostrifikacija v tujini pridobljene diplome, se postopka za nostrifikacijo in izvolitev vodita hkrati.

58. člen

(odvzem naziva)

Če visokošolski učitelj, znanstveni delavec ali visokošolski sodelavec ne izpolnjuje znanstvenih in pedagoških dolžnosti ali za izvolitev v naziv določenih pogojev, senat, pristojen za izvolitev, prične postopek za odvzem naziva. V postopku za odvzem naziva se

primerno uporabljajo določbe postopka za izvolitev v naziv. Visokoškolskemu učitelju, znanstvenemu delavcu ali sodelavcu je treba omogočiti, da pojasni svoje stališče.

59. člen

(sodno varstvo pravic)

Zoper odločbo, izdano v postopku za izvolitev v naziv oziroma v postopku za odvzem naziva, se lahko sproži upravni spor.

60. člen

(delovna mesta)

Delovna mesta visokošolskih učiteljev, znanstvenih delavcev in visokošolskih sodelavcev se javno razpisujejo in zasedejo v rokih in na način, kot to določa statut visokošolskega zavoda.

61. člen

(zasebni visokošolski učitelji)

Visokoškolski zavod lahko izvajanje posameznih delov predmeta oziroma predmetnega področja prepusti zasebnemu visokoškolskemu učitelju.

Zasebni visokoškolski učitelj je, kdor je izvoljen v naziv visokošolskega učitelja in je vpisan v razvid zasebnih visokošolskih učiteljev, ki ga vodi ministrstvo, pristojno za visoko šolstvo.

Minister, pristojen za visoko šolstvo, predpiše postopek vpisa in izbrisa iz razvida.

62. člen

(gostujoči visokošolski učitelji)

Visokoškolski zavodi lahko za določen čas povabijo k sodelovanju za izvajanje posameznih delov predmeta oziroma predmetnega področja priznane učitelje, znanstvenike, strokovnjake in umetnike, ne glede na pogoje, ki so določeni za izvolitev v naziv.

63. člen

(pedagoška obveznost)

Neposredna pedagoška obveznost v času organiziranega študijskega procesa v visokošolskem izobraževanju, ki se izvaja kot javna služba, znaša:

- za docenta, izrednega in rednega profesorja do šest ur tedensko,
- za višjega predavatelja, predavatelja in lektorja do devet ur tedensko,
- za asistenta do deset ur tedensko.

Če z neposredno tedensko pedagoško obveznostjo, določeno v prejšnjem odstavku, ni mogoče izvesti študijskih programov, lahko pristojni organ visokošolskega zavoda visokoškolskemu učitelju oziroma sodelavcu določi dodatno tedensko pedagoško obveznost, in sicer največ:

- dve uri docentu, izrednemu in rednemu profesorju,
- tri ure višjemu predavatelju, predavatelju in lektorju,
- štiri ure asistentu.

Neposredno tedensko pedagoško obveznost in največ štiri ure dodatne tedenske pedagoške obveznosti za druge visokošolske sodelavce določi rektor oziroma dekan samostojnega visokošolskega zavoda s posebnim predpisom.

Dodatna tedenska pedagoška obveznost se obračuna enako kot neposredna pedagoška obveznost.

64. člen

(sobotno leto)

Visokošolski učitelj ima v šestih letih opravljanja dela pravico do poglobljenega izpopolnjevanja na področju raziskovalne dejavnosti v skupnem trajanju največ dvanajst mesecev.

Visokoškolskemu učitelju se v primeru iz prejšnjega odstavka pedagoška obveznost prerazporedi, vendar se ne sme povečati za več kot eno tretjino.

VII. ŠTUDENTI

65. člen

(študenti)

Študent je oseba, ki se vpiše na visokošolski zavod na podlagi razpisa za vpis in se izobražuje po dodiplomskem ali podiplomskem študijskem programu.

Status študenta se izkazuje s študentsko izkaznico.

66. člen

(pravice in dolžnosti študentov)

Študenti imajo pravico do vpisa in izobraževanja pod enakimi, z zakonom, statutom in študijskim programom določenimi pogoji. Pri tem:

- se ob rednem napredovanju izobražujejo in dokončajo študij pod pogoji, ki so veljali ob vpisu,
- lahko enkrat v času študija ponavljajo letnik ali spremenijo študijski program ali smer zaradi neizpolnitve obveznosti v prejšnji smeri ali študijskem programu,
- se lahko izobražujejo po več študijskih programih (vzporedno izobraževanje), po interdisciplinarnih ali po individualnih študijskih programih, ki jih izvaja eden ali več visokošolskih zavodov,
- lahko napredujejo in dokončajo študij v krajšem času, kot je predvideno s študijskim programom,

S statutom visokošolskega zavoda se podrobneje uredijo postopki in pravila, zlasti o:

- študijskem koledarju,
- vpisnih postopkih,
- izpitnem režimu,
- napredovanju, vključno s pogoji za hitrejše napredovanje,
- dokončanju izobraževanja,
- prehodih med študijskimi programi,
- ponavljanju letnika oziroma pogojnem napredovanju,
- nadaljevanju študija po prekinitvi,

- vzporednem, interdisciplinarnem in individualnem študiju,
- priznavanju izpitov in drugih študijskih obveznostih, opravljenih na različnih visokošolskih zavodih.

S statutom se določijo tudi:

- vrste dokumentov, ki se študentom izdajajo na podlagi evidenc iz 81. člena tega zakona,
- postopek za uveljavljanje varstva pravic študentov,
- organi, pristojni za vodenje postopkov in odločanje,
- disciplinska odgovornost in pravice ter dolžnosti študentov v disciplinskem postopku in
- druga pravila, povezana s pravicami in dolžnostmi študentov.

67. člen

(soupravljanje študentov)

Študenti imajo pravico preko svojih predstavnikov sodelovati pri delu in upravljanju visokošolskih zavodov v skladu s tem zakonom in statutom.

Predstavniki študentskega sveta so vabljeni na seje organov visokošolskega zavoda.

68. člen

(organiziranost študentov)

Študenti imajo avtonomno pravico do oblikovanja skupnosti študentov. Način uresničevanja te pravice se določi z zakonom.

69. člen

(druge pravice in ugodnosti študentov)

Študenti imajo ne glede na to, ali se študij izvaja kot redni ali izredni, pravico do zdravstvenega varstva in drugih ugodnosti ter pravic (npr. prehrana, prevozi, štipendiranje) v skladu s posebnimi predpisi, če niso v delovnem razmerju ali prijavljeni kot iskalci zaposlitve.

Študenti, državljani Republike Slovenije, imajo možnost bivanja v študentskih domovih, drugih zavodih in pri pravnih osebah, registriranih za dejavnost študentskih domov, prek njih pa tudi pri zasebnikih, lastnikih sob, ki jih oddajajo v najem, državljani drugih držav pa pod pogoji, določenimi s posebnimi predpisi.

70. člen

(prenehanje statusa študenta)

Status študenta preneha, če študent:

- diplomira,
- ne diplomira v dvanajstih mesecih po zaključku zadnjega semestra,
- se izpiše,
- se med študijem ne vpiše v naslednji letnik oziroma semester,
- je bil izključen,
- dokonča podiplomski študij,
- ne dokonča podiplomskega študija v ustreznem, s statutom predpisanem roku.

V primerih iz druge, četrte in sedme alinee prejšnjega odstavka se študentu iz upravičenih razlogov status študenta lahko tudi podaljša, vendar največ za eno leto.

Študentke matere, ki v času študija rodijo, imajo pravico do podaljšanja študentskega statusa za eno leto za vsakega živo rojenega otroka.

71. člen

(sodno varstvo pravic)

Zoper dokončno odločitev pristojnega organa visokošolskega zavoda o pridobitvi oziroma izgubi statusa študenta in o drugih zadevah v zvezi s študijem se lahko sproži upravni spor.

VIII. FINANCIRANJE

72. člen

(viri financiranja)

Visokošolski zavodi pridobivajo sredstva iz proračuna Republike Slovenije, šolnin in drugih prispevkov za študij, plačil za storitve, dotacij, dediščin in daril ter iz drugih virov. Sredstva iz prejšnjega odstavka se uporabljajo v skladu z namenom, za katerega so bila pridobljena.

73. člen

(financiranje javnih visokošolskih zavodov)

Univerzam in samostojnim visokošolskim zavodom, ki jih ustanovi Republika Slovenija, se zagotavljajo sredstva za:

- pedagoško in z njo povezano znanstvenoraziskovalno, umetniško in strokovno dejavnost ter knjižničarsko, informacijsko, organizacijsko, upravno-administrativno in drugo infrastrukturno dejavnost (v nadaljnjem besedilu: študijska dejavnost),
- s študijem povezane interesne dejavnosti študentov, določene v letnem programu študentskega sveta univerze ali samostojnega visokošolskega zavoda, in univerzitetni šport (v nadaljnjem besedilu: obštudijska dejavnost),
- investicije in vzdrževanje ter
- spodbujanje kakovosti študija, pomlajevanja strukture visokošolskih učiteljev, znanstvenih delavcev in visokošolskih sodelavcev, nalog, pomembnih za razvoj visokega šolstva, in mednarodnega sodelovanja (v nadaljnjem besedilu: razvojne naloge).

Sredstva za študijsko in obštudijsko dejavnost se določijo ob upoštevanju študijskega področja, števila vpisanih študentov v študijskem letu in diplomantov v preteklem koledarskem letu. V državnem proračunu se sredstva za univerze oblikujejo in zagotavljajo pri posrednem proračunskem porabniku univerzah, za samostojne visokošolske zavode pa pri ministrstvu, pristojnem za visoko šolstvo.

V postopku priprave državnega proračuna univerze in samostojni visokošolski zavodi ministrstvu, pristojnemu za visoko šolstvo, predložijo finančno ovrednoten letni program in poročilo komisije za kvaliteto visokega šolstva iz 80. člena zakona.

Sredstva za investicije in vzdrževanje se določijo v državnem proračunu za posamezno univerzo oziroma samostojne visokošolske zavode pri ministrstvu, pristojnem za visoko šolstvo.

Sredstva za razvojne naloge se določijo v državnem proračunu pri ministrstvu, pristojnem za visoko šolstvo.

73a. člen

(financiranje dejavnosti zasebnih
visokošolskih zavodov)

Republika Slovenija koncesioniranim samostojnim visokošolskim zavodom dodeljuje sredstva za študijsko in obštudijsko dejavnost.

Republika Slovenija lahko visokošolskim zavodom iz prejšnjega odstavka in zasebnim samostojnim visokošolskim zavodom, ki izvajajo javnoveljavne študijske programe, prek javnih razpisov dodeljuje sredstva za razvojne naloge.

73b. člen

(subvencioniranje bivanja študentov)

Republika Slovenija subvencionira bivanje študentov v javnih in zasebnih zavodih, pri drugih pravnih osebah, registriranih za dejavnost študentskih domov, prek njih pa tudi pri zasebnikih, lastnikih sob.

Pri subvencioniranju bivanja študentov, državljanov Republike Slovenije, se upošteva učna oziroma študijska uspešnost, materialni položaj, oddaljenost stalnega prebivališča od kraja študija ter socialne in zdravstvene razmere študenta.

Podrobnejše določbe o subvencioniranju po prejšnjih dveh odstavkih predpiše minister, pristojen za visoko šolstvo.

74. člen

(sistemizacija delovnih mest)

Sistemizacijo delovnih mest določi na univerzi rektor, na samostojnem visokošolskem zavodu pa dekan.

Ministrstvo, pristojno za visoko šolstvo, vodi evidenco zaposlenih. Univerza oziroma koncesionirani samostojni visokošolski zavod mu dvakrat letno posreduje osebne podatke o delavcih v skladu z zakonom. Obrazec za zbiranje osebnih podatkov v skladu s posebnimi predpisi predpiše minister, pristojen za visoko šolstvo.

75. člen

(posebni predpis)

Financiranje po 73. in 73.a členu zakona se podrobneje uredi s posebnim predpisom, ki ga sprejme Vlada Republike Slovenije.

76. člen

(visokošolski skladi)

Visokošolski zavodi, ki so pravne osebe, lahko za upravljanje s sredstvi oblikujejo sklade.

Poslovanje skladov vodijo upravni odbori.

Število članov, sestavo upravnih odborov, trajanje mandata članov in delovanje skladov urejajo statuti.

77. člen

(šolnina in drugi prispevki)

Šolnina in drugi prispevki za študij po študijskih programih z javno veljavnostjo so prihodek visokošolskega zavoda in se določijo v skladu s predpisom ministra, pristojnega za visoko šolstvo.

S predpisom iz prejšnjega odstavka se lahko določijo tudi prispevki za druge posamične storitve visokošolskega zavoda.

Državljanom Republike Slovenije in državljanom članic Evropske unije šolnine ni mogoče predpisati za izobraževanje v okviru dodiplomskih študijskih programov z javno veljavnostjo, ki se izvajajo kot javna služba, razen če njihovo izvajanje presega z nacionalnim programom visokega šolstva določene standarde.

78. člen

(razpolaganje s presežki)

Presežek prihodkov nad odhodki se uporablja za opravljanje in razvoj dejavnosti.

IX. NADZOR

79. člen

(nadzor)

Nadzor nad zakonitostjo dela in izpolnjevanjem pogojev za opravljanje visokošolske dejavnosti opravlja ministrstvo, pristojno za visoko šolstvo, v skladu s posebnimi predpisi.

Kontrola nad namensko porabo sredstev za opravljanje javne službe se opravlja v skladu s posebnimi predpisi.

80. člen

(kontrola kvalitete)

Kvaliteto in učinkovitost izobraževalnega, znanstveno-raziskovalnega in umetniškega ter strokovnega dela visokošolskih zavodov spremlja in ocenjuje komisija za kvaliteto visokega šolstva, ki jo oblikujejo visokošolski zavodi na območju Republike Slovenije.

Komisijo sestavljajo predstavniki vseh znanstvenih in umetniških disciplin ter strokovnih področij. Komisija mora pridobiti tudi mnenje študentov.

Komisija deluje po pravilih, ki jih določi v sodelovanju s senati visokošolskih zavodov in v skladu z merili, ki jih določi Svet za visoko šolstvo Republike Slovenije v sodelovanju s Svetom za znanost in tehnologijo Republike Slovenije.

Komisija o svojem delu enkrat letno poroča senatom visokošolskih zavodov, Svetu za visoko šolstvo Republike Slovenije in Svetu za znanost in tehnologijo Republike Slovenije. Poročilo se javno objavi.

X. ZBIRANJE IN VARSTVO OSEBNIH PODATKOV ŠTUDENTOV

81. člen

(seznam evidenc z osebnimi podatki)

Visokošolski zavodi vodijo naslednje evidence z osebnimi podatki študentov:

1. evidenco prijavljenih za vpis in vpisanih študentov,
2. osebni karton, ki se vodi za vsakega študenta od vključitve v študij do končanja študija oziroma do izpisa,
3. zapisnik o izpitu, s katerim se evidentira prijava k izpitu, potek izpita in dosežena ocena,

4. evidenco izdanih dokumentov o končanem dodiplomskem in podiplomskem izobraževanju.

Evidence iz 1., 2. in 4. točke prejšnjega odstavka obsegajo: ime in priimek študenta (za študentke tudi dekliški priimek), spol, datum, kraj in občino rojstva, državo rojstva, stalno in začasno bivališče, enotno matično številko občana, državljanstvo, predhodno pridobljeno izobrazbo, način študija ter druge podatke po posebnih predpisih. Evidenca iz 2. točke obsega še podatke o opravljenih izpitih, o napredovanju in dokončanju študija.

Evidenca iz 3. točke prvega odstavka tega člena obsega: ime in priimek študenta (za študentke tudi dekliški priimek), spol, enotno matično številko občana, način študija, letnik študija in študijsko leto prvega vpisa, datum izpita, podatke o tem, ali izpit opravlja prvič ali ga ponavlja, ter oceno, doseženo pri izpitu.

82. člen

(uporaba evidenc z osebnimi podatki)

Osebnimi podatki študentov iz evidenc iz prejšnjega člena se zbirajo, obdelujejo, shranjujejo in posredujejo za potrebe visokošolske dejavnosti visokošolskih zavodov, za potrebe ministrstva, pristojnega za visoko šolstvo, v drugih primerih pa le v skladu s posebnimi predpisi.

Pri izdelavi statističnih analiz se smejo osebni podatki uporabljati in objavljati tako, da identiteta študenta ni razvidna.

83. člen

(shranjevanje evidenc)

Evidence iz 81. člena tega zakona se trajno hranijo v skladu s posebnimi predpisi, razen evidence prijavljenih za vpis, ki se hrani do vpisa oziroma do izteka pritožbenih postopkov.

84. člen

(dokumentacija)

Določila v zvezi z vodenjem, uporabo in shranjevanjem osebnih podatkov iz evidenc po tem zakonu se uporabljajo tudi za dokumentacijo, na podlagi katere so bili zbrani osebni podatki. Dokumenti o predhodni izobrazbi se po končanem vpisnem postopku vrnejo študentu.

XI. PREHODNE IN KONČNE DOLOČBE

85. člen

(prevzem ustanoviteljstva)

Z dnem uveljavitve tega zakona postane ustanovitelj Univerze v Ljubljani in Univerze v Mariboru, ki nadaljujeta delo kot javna visokošolska zavoda, Republika Slovenija.

Fakultete, umetniške akademije, višje in visoke šole, združene v Univerzo v Ljubljani oziroma v Univerzo v Mariboru, postanejo z dnem uveljavitve tega zakona članice Univerze v Ljubljani oziroma Univerze v Mariboru.

86. člen

(akt o preoblikovanju univerz)

Državni zbor sprejme akt o preoblikovanju univerz najkasneje v dveh letih po uveljavitvi tega zakona. Z dnem uveljavitve tega akta prenehajo veljati ustanovitveni akti članic univerz, razen če z aktom o preoblikovanju ni drugače določeno.

87. člen

(organi)

Do izvolitve novih organov visokošolskih zavodov na podlagi statotov, sprejetih po tem zakonu, delujejo organi, določeni z veljavnimi statuti.

88. člen

(uskladitev statotov in študijskih programov)

Do sprejema statotov univerz v skladu s tem zakonom se uporabljajo veljavni statuti univerz in njihovih članic, če niso v nasprotju z zakonom.

Visokošolski zavodi, preoblikovani v skladu s tem zakonom, uskladijo svoje statute s tem zakonom in aktom o preoblikovanju v šestih mesecih po sprejemu akta o preoblikovanju.

Statute iz prejšnjega odstavka sprejme svet visokošolskega zavoda z večino glasov vseh članov sveta.

Visokošolski zavodi uskladijo študijske programe s tem zakonom najkasneje v dveh letih po njegovi uveljavitvi.

Študenti, vpisani v programe iz prejšnjega odstavka, lahko dokončajo študij pod pogoji, ki so veljali ob vpisu, vendar najkasneje v roku, določenem za izvedbo študijskega programa, podaljšanem za dve leti.

89. člen

(premoženje)

Z dnem uveljavitve tega zakona upravljanje z nepremičninami, pridobljenimi za opravljanje visokošolske dejavnosti, prevzame univerza.

Popis premoženja, ki ga visokošolski zavod uporablja za opravljanje visokošolske dejavnosti, se opravi na podlagi bilance stanja na dan 31. 3. 1991.

90. člen

(sprememba imen)

Zavodi oziroma organizacije, ki uporabljajo imena iz 18. člena tega zakona, pa ne izpolnjujejo pogojev za opravljanje visokošolske dejavnosti po tem zakonu, morajo v enem letu po njegovi uveljavitvi prilagoditi oziroma spremeniti svoje ime.

91. člen

(uveljavitev mature)

Določba 38. člena tega zakona začne veljati za generacijo, ki bo končala izobraževanje po programih srednjega izobraževanja v šolskem letu 1994/95.

Ne glede na določbo 38. člena tega zakona se za dijake, ki bodo opravljali maturo v letih 1995 - 1997 pri pogojih za vpis v visokošolski študij lahko s študijskim programom določijo predmeti izbirnega dela mature.

Osebe, ki so dokončale srednje izobraževanje do 1. junija 1995, se lahko vpišejo v 1. letnik visokošolskega študija pod pogoji, ki so veljali do uveljavitve tega zakona.

92. člen

(razpis za vpis)

Do izdaje predpisa iz šestega odstavka 40. člena tega zakona se uporabljajo določbe Pravilnika o razpisu za vpis in izvedbi vpisa v usmerjenem izobraževanju (Uradni list RS, št. 9/91, 7/92 in 11/93).

93. člen

(začasno financiranje javne službe)

Člen je črtan (Uradni list RS, št. 99-4695/1999).

Člen se je glasil: »Do sprejema nacionalnega programa visokega šolstva se javna služba financira v skladu s 64. členom Zakona o organizaciji in financiranju vzgoje in izobraževanja (Uradni list RS, št.1/91-I).«

94. člen

(rok za ustanovitev Sveta za visoko šolstvo Republike Slovenije in komisije za kvaliteto)

Svet za visoko šolstvo Republike Slovenije se ustanovi najkasneje v šestih mesecih po uveljavitvi tega zakona.

Merila iz 2., 4. in 5. točke 49. člena tega zakona Svet za visoko šolstvo Republike Slovenije določi najkasneje v šestih mesecih po ustanovitvi.

Komisija za kvaliteto visokega šolstva se ustanovi najkasneje eno leto po uveljavitvi tega zakona.

95. člen

(veljavnost nazivov)

Visokošolski učitelji, znanstveni delavci in sodelavci, ki so si pridobili naziv pred uveljavitvijo tega zakona, obdržijo naziv do izteka izvolitvene dobe.

Pravico do uporabe naziva imajo tudi upokojeni visokošolski učitelji, znanstveni delavci in sodelavci, ki so si naziv pridobili pred uveljavitvijo tega zakona.

96. člen

(rok za sprejem normativov)

Člen je črtan (Uradni list RS, št. 99-4695/1999).

Člen se je glasil: »Normativi za financiranje nacionalnega programa v visokem šolstvu se sprejmejo najkasneje v šestih mesecih po sprejemu nacionalnega programa, do njihove uveljavitve pa se uporabljajo normativi in standardi za opravljanje izobraževalne dejavnosti v višjem in visokem šolstvu (Uradni list RS, št. 39/92).«

97. člen

(rok za sprejem podzakonskih aktov)

Predpise iz 7., 16., 40., 61., 69. in 77. člena tega zakona minister, pristojen za visoko šolstvo, izda v šestih mesecih po uveljavitvi tega zakona.

98. člen

(uskladitev evidenc)

Vodenje in varstvo evidenc z osebnimi podatki študentov morajo visokošolski zavodi uskladiti z določbami tega zakona najkasneje v šestih mesecih po njegovi uveljavitvi.

99. člen

(prenehanje veljavnosti ZUI)

Z dnem uveljavitve tega zakona prenehajo veljati določbe Zakona o usmerjenem izobraževanju (Uradni list SRS, št. 11/80, 6/83, 25/89 in 35/89), ki se nanašajo na visoko šolstvo.

100. člen

(uveljavitev zakona)

Ta zakon začne veljati petnajsti dan po objavi v Uradnem listu Republike Slovenije.

PREHODNE IN KONČNE DOLOČBE

(Uradni list RS, št. 99-4695/1999)

31. člen

Univerze in samostojni visokošolski zavodi uskladijo svoje statute z določili tega zakona najkasneje v šestih mesecih po njegovi uveljavitvi.

32. člen

Državni zbor sprejme akt o preoblikovanju univerz najkasneje v treh mesecih po uveljavitvi tega zakona.

33. člen

Minister, pristojen za visoko šolstvo, sprejme obrazca iz 12. in 26. člena ter predpis iz zadnjega odstavka 25. člena tega zakona najkasneje v šestih mesecih po njegovi uveljavitvi.

34. člen

Določbe o poklicni maturi iz 13. in 15. člena tega zakona začnejo veljati za generacijo, ki bo končala izobraževanje po programih za pridobitev srednje strokovne izobrazbe v šolskem letu 2001/2002.

35. člen

Vlada Republike Slovenije sprejme posebni predpis iz 27. člena tega zakona najkasneje v šestih mesecih po njegovi uveljavitvi.

36. člen

Do uveljavitve predpisov iz zadnjega odstavka 25. člena in 27. člena tega zakona se javna služba v visokem šolstvu financira v skladu s 64. členom zakona o organizaciji in financiranju vzgoje in izobraževanja (Uradni list RS, št. 12/91-I) in sklepom o normativih in standardih za opravljanje izobraževalne dejavnosti v višjem in visokem šolstvu (Uradni list RS, št. 39/92).

37. člen

Do uveljavitve predpisa iz 27. člena tega zakona si mora visokošolski zavod k sistemizaciji delovnih mest pridobiti soglasje ministra, pristojnega za visoko šolstvo.

38. člen

Prenos lastninske pravice za premoženje iz 4. člena tega zakona in druga premoženjsko-pravna razmerja v zvezi s tem ter vknjižba lastninske pravice v zemljiško knjigo po uradni dolžnosti se uredi v treh letih po uveljavitvi tega zakona s pogodbo med državo Republiko Slovenijo in univerzami ter samostojnimi visokošolskimi zavodi, po stanju na dan 1. 3. 2000.

39. člen

Z dnem uveljavitve tega zakona Republika Slovenija postane ustanoviteljica študentskih domov, ki so na ta dan opravljali javno službo.

Akt o ustanovitvi študentskega doma, ki se ustanovi kot članica univerze, sprejme Državni zbor Republike Slovenije, če se ustanovi kot samostojni javni zavod, pa Vlada Republike Slovenije v enem letu po uveljavitvi tega zakona.

40. člen

Ta zakon začne veljati petnajsti dan po objavi v Uradnem listu Republike Slovenije, določbe iz 2. in 28. člena o položaju državljanov članic Evropske unije pa z dnem, ko bo Republika Slovenija postala polnopravna članica Evropske unije.